

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ЈЕЗИК И ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ У КОНТАКТУ: ИЗАЗОВИ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТИ

Тематски зборник

Нови Сад, 2025

JEZIK I DRUŠTVENE NAUKE U KONTAKTU: IZAZOVI
ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТИ
JEZIK I DRUŠTVENE NAUKE U KONTAKTU: IZAZOVI
INTERDISCIPLINARNOSTI
LANGUAGES AND SOCIAL SCIENCES IN CONTACT: THE
CHALLENGES OF INTERDISCIPLINARITY

- Уреднице: др Нина Илић
др Јована Марчета
др Кристина Пејковић
- Техничке секретарке: мср Сара Здравковић
мср Драгана Лазић Стојковић
мср Јована Тодоровић
мср Сара Матин
мср Драгана Ристић
мср Софија Скубан
- Издавач: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет
- За издавача: проф. др Миливој Алановић
- Уређивачки одбор: др Маја Босанац, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду
др Милан Громовић, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду
др Селка Садиковић, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду
др Адриана Сото-Короминас, Аутономни универзитет у Барселони
др Ана Боснић, Универзитет у Утрехту
др Дејвид Бојда, Универзитет у Вулверхемпτονу
др Марћин Жешутек, Универзитет у Варшави
др Метју К. Кели, Универзитет Џорџ Мејсон
др Филип Ненадић, Универзитет у Потсдаму
- Рецензенти: проф. др Небојша Мајсторовић, Универзитет у Београду, Србија
проф. др Тамара Прибишев-Белеслин, Универзитет у Бањој Луци, Босна
и Херцеговина
проф. др Наташа Половина, Универзитет у Новом Саду, Србија
- Лектура и коректура: мср Сара Здравковић

ISBN 978-86-6065-903-5

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15005564>

У Зборнику су штампани изабрани радови изложени на међународној конференцији ЈЕЗИК И ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ У КОНТАКТУ: ИЗАЗОВИ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТИ, одржаној 5. октобра 2024. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду.

Штампање Зборника подржало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

Рецензенти појединачних радова:

др Милан Громовић, научни сарадник, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Милица Ђуковић, научна сарадница, Институт за књижевност и уметност у Београду

др Јована Марчета, виша научна сарадница, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Нина Илић, научна сарадница, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Маја Босанац, научна сарадница, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Сабина Халупка-Решетар, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Ана Боснић, Департман за лингвистику, Универзитет у Утрехту

др Наташа Јововић, доценткиња, Филолошки факултет Универзитета Црне Горе

др Ружица Седер, доценткиња, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Владан Видицки, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Љиљана Пешикан-Љуштановић, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Ненад Нинковић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Саша Шмуља, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци

др Срђан Орсић, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Милош Јоцић, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Кристина Митић, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Нишу

др Снежана Божанић, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Дамир Смиљанић, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Немања Мићић, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Исидора Бјелаковић, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Горан Рујевић, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Уна Поповић, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Невена Милановић Минић, доценткиња, Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Селка Садиковић, доценткиња, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Милица Лазић, научна сарадница, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Марина Токин, асистенткиња са докторатом, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Радмила Бодрич, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Слађана Марић, научна сарадница, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Ивана Лазић Коњик, научна саветница, Институт за српски језик САНУ

др Смиљана Милинков, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Гордана Лалић Крстин, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Биљана Радић Бојанић, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Илија Миловановић, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Александра Трогрлић, доценткиња, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Кристина Пејковић, научна сарадница, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Слађана Стаменковић, асистенткиња са докторатом, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Марија Лојаница, ванредна професорка, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

др Александра Ковач, асистенткиња са докторатом, Медицински факултет Универзитета у Новом Саду

др Соња Веселиновић, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Јелена Николић, доценткиња, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву

Јелена Гледић, виши лектор, Филолошки факултет Универзитета у Београду

др Ксенија Вранеш, доценткиња, Филолошки факултет Универзитета у Београду

др Жолт Папишта, доцент, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Исидора Вотлис, ванредна професорка, Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић, Универзитет Унион

др Маша Ролих, асистенткиња са докторатом, Научно-истраживачки центар (ЗРС) Копер, Институт за лингвистичке студије

др Жељко Марковић, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Валентина Соколовска, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Ерика Бенце, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Ева Хожа, редовна професорка у пензији

др Александра Никчевић-Батрићевић, редовна професорка, Универзитет Црне Горе

др Олга Панић-Кавгић, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Душанка Вујовић, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

др Славица Перовић, редовна професорка у пензији

др Драгана Вуковић Војновић, доценткиња, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду

др Аленка Чуш, асистенткиња са докторатом, Научно-истраживачки центар (ЗРС) Копер, Институт за лингвистичке студије

др Весна Миколич, редовна професорка и научна саветница, Научно-истраживачки центар (ЗРС) Копер, Институт за лингвистичке студије и Универзитет у Трсту

ПРЕДГОВОР

Зборник садржи 38 одабраних радова изложених на Првој међународној конференцији *Језик и друштвене науке у контакту: изазови интердисциплинарности*, одржаној 5. октобра 2024. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду у организацији Центра за интрдисциплинарна истраживања и развој истраживача Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Конференција је окупила око 90 излагача из 10 земаља: Србије, Црне Горе, Хрватске, Босне и Херцеговине, Словеније, Македоније, Турске, Немачке, Шпаније и САД.

У Зборнику су објављени радови из различитих области, груписане у четири тематске целине и то: интердисциплинарност у књижевности, интердисциплинарност у образовању, интердисциплинарност у друштвеним наукама и интердисциплинарност у лингвистици.

Књижевне студије заузимају значајно место у збирци, нудећи нове увиде у постреалистички роман у српској књижевности, екокритичка читања дела Борислава Пекића, психоаналитичке анализе прозе Светозара Ћоровића. Два рада се баве и историчношћу епске народне поезије. У оквиру књижевних дела анализирани су друштвени феномени попут ауторитета у бајкама Ханса Кристијана Андерсена, улоге неговатеља и односа са другим, предности реалног социјализма и културног кода у језику мађарског романа. Такође, идентитет је сагледан на различите начине, у оквиру романа, али и у песми новосадског аутора Ђорђа Балашевића.

Радови који се баве интердисциплинарношћу у образовању пружају значајан допринос разумевању комплексних интеракција између језика, културе, технологије и образовања, нудећи иновативне приступе и решења за унапређење образовне праксе на различитим нивоима. Аутори истражују теме као што су лингвокултуролошке димензије екстерналија повезаних с новим технологијама у образовању и улога енглеског језика као лингвокултурног кода у комуникацији. Практични аспекти наставе осветљени су кроз разматрање психосистематике језика и њене примене у учењу француског као страног језика на високошколском нивоу. Даље, интердисциплинарни приступ високом образовању анализира се из перспективе различитих универзитетских мисија, док изазови инклузивног образовања деце избеглица у Србији пружају шири поглед на образовне политике и праксу и осветљавају динамичну повезаност академије и друштвених потреба. У овом контексту, важност повезивања различитих дисциплина

огледа се и у раду о примени предиктивних алгоритама у основношколској књижевности. Коначно, два рада фокусирају се на специфичне изазове у настави на енглеском језику: превазилажење анксиозности у учењу страних језика, и унапређење сарадње у примени енглеског као језика високошколске наставе (ЕЈВИН).

У оквиру анализе интердисциплинарности у друштвеним наукама истакнут је (иначе запостављен) проблем карактеристичан за савремену науку, а то јесте криза репликабилности научних резултата. Поред тога, представљено је становиште које критикује неолибералну појмовну хегемонију у друштвеним наукама. На различите начине повезани су језик и друштвене науке. У два рада сагледана је важност интердисциплинарне анализе језика кроз друштвени феномен идентитета, али и кроз анализу лингвистичког проблема попут објекта референције личних заменица. У једном раду истакнута је важност интердисциплинарне анализе при утврђивању искрености говорних чинова. Интердисциплинарност је сагледана и кроз релативно нову научну дисциплину графитологију на конкретном примеру неонацистичких графита. На крају, значајан допринос филозофији интердисциплинарности на оригиналан начин дат је у раду који се бави улогом научног моделовања у интердисциплинарној размени.

Даље богатећи ову збирку, радови се баве психолингвистиком, тачније изазовима у области усвајања матерњег језика, затим когнитивном лингвистиком у два наврата, у раду који се бави концептуализацијом појма *школа* и другим који анализира концептуалне метафоре у популарној музици. Социолингвистика заузима значајно место у овом зборнику, бавећи се пре свега питањем родно осетљивог језика. У радовима се даје преглед интердисциплинарних родних студија у Црној Гори, прати се еволуција родно осетљивог језика од Југославије до савременог доба у српскохрватском језичком простору, али се испитују и ставови студената према родно осетљивом језику и даје анализа употребе родно осетљивог језика. Осим рефлексјама језика и друштва у Србији и Црној Гори, радови се баве и вишејезичношћу Истре пре Првог светског рата, као и утицају БХС језика на говор града Копра. Ови радови наглашавају пресеке историјског контекста, културног идентитета и језичке еволуције. На крају, поједини радови се фокусирају на садашњи тренутак, подвлачећи значај језичке политике и планирања у вези са језиком струке, затим указујући на могуће начине сагледавања лингвистичког пејзажа, те анализирајући начине на које аутори покушавају да имплементирају свој глас у научним радовима из различитих дисциплина.

Овом збирком радова представљају се могућности трансформативног потенцијала интердисциплинарних истраживања. Сваки рад позива читаоце да размотре нове

перспективе, оспоре постојеће парадигме и ангажују се са сложеностима савременог доба Прелазећи границе наука и научних дисциплина, ове студије нуде драгоцене увиде у међусобну повезаност језика, културе и друштва.

Надамо се да ће ова збирка инспирисати даља истраживања, расправе и сарадњу међу наукама и научним дисциплинама, подстичући дубље разумевање сложених изазова и прилика које дефинишу наше време.

У Новом Саду, јануара 2025.

Уредништво

САДРЖАЈ

Предговор.....	6
<i>Интердисциплинарност у књижевност</i>	12
Павле Зељић, Натурализам и сентиментализам као режими репрезентације у српском постреалистичком роману	13
Violeta Mitrović, Ekstrafikcionalni tekstovi Borislava Pekića u svetlu ekokritike	25
Милица Алексић и Јелена Јовановић Костић, Роман Светозара Ћоровића <i>Међу својима</i> – читање у психоаналитичком кључу	36
Алекса М. Поповић, Историјски догађаји и „прилике” у песми „Почетак буне против дахија”.....	47
Драгана Милић, Скадар и Мрњавчевићи: усмени епски наративи и њихова историчност.....	61
Natalija Živanović, Analiza autoriteta u bajkama Hansa Kristijana Andersena <i>Carevo novo odelo i Ružno pače</i>	75
Anđelka M. Gemović i Jovana B. Todorović, Obolevamo li od tuđe bolesti?: mehanizmi prevladavanja i uloga negovatelja u romanu <i>Razgovori sa sobom</i> Andresa Neumana	88
Vladimir Ilić, Društvene prednosti realnog socijalizma u delu Uve Jonzona	98
Ispánovics Csapó Julianna, Nyelvbe kódolt kultúra Herczeg Ferenc <i>Az élet kapuja című kisregényében: a hasonlatok képi, hangulati világa</i>	112
Jelena Jovović, Put u bezmerje: Identitetsko prosvjetljenje na ostrvu Brambi	126
Jovana Karanikić Josimovska, The Untranslatable Depth of <i>Wooden Song</i> : Unveiling Slavic Identity Traits through Poetry Translation	136
<i>Интердисциплинарност у образовању</i>	147
Милена М. Стојановић, Лингвокултуролошки приступ позитивним и негативним екстерналијама из домена нових технологија у образовању	148
Ana Koševa, English as a Linguacultural Code for Communication	164
Биљана Савић и Марија Дејковић, Основни принципи психосистематике језика и њена примена у настави француског као страног језика на високошколском нивоу	176

Maja Bosanac i Gorana Vojčić, Interdisciplinarnost u visokom obrazovanju iz ugla različitih univerzitetskih misija	193
Marijana Momčilović, Andrea Leskur i Jelena Birmančević, Izazovi inkluzivnog obrazovanja dece izbeglica u Republici Srbiji: interdisciplinarni pristup.....	208
Olivera Urošev Palalić, Interdisciplinarnost i multidisciplinarnost u osnovnoškolskoj književnosti i primena prediktivnog algoritma.....	226
Valentina Đorić i Nikolina Kuruzović, Addressing Foreign Language Anxiety in EFL Classrooms: Interventions to Enhance Student Performance and Engagement.....	238
Vesna Bogdanović, Jagoda Topalov i Dragana Gak, Enhancing Collaboration in English as a Medium of Instruction: Challenges for Content Area Lecturers and ESP Instructors	250
<i>Интердисциплинарност у друштвеним наукама</i>	262
Milica Lazić, The Replicability Crisis in Social Sciences: Do We Need a New Paradigm?.....	263
<u> </u> Miloš Perović, Neoliberalna pojmovna hegemonija u društvenim naukama.....	280
<u> </u> Voin Milevski, Uloga i vrednost interdisciplinarne analize iskrenosti govornih činova	295
Mirjana Sokić, Da li empirijski pristup analizi jezika može da utvrdi šta je objekt referencije ličnih zamenica?.....	302
Bojan Milunović, Filozofija interdisciplinarnosti i fenomen interdisciplinarne razmene u praksi naučnog modelovanja	313
<u> </u> Ана Петровић Дакић, Проблеми графитологије као интердисциплинарне науке... ..	327
Biljana Radić-Bojanić i Sara Mejdžor, Društveno-jezički identitet makedonaca u vojvodini.....	339
<i>Интердисциплинарност у лингвистици</i>	353
<u> </u> Nina Ilić, Izazovi istraživanja u oblasti usvajanja maternjeg jezika	354
Jovana Marčeta, Konceptualizacija pojma <i>škola</i> u francuskom i srpskom jeziku kroz prizmu interdisciplinarnosti: međujezička i međukulturna analiza.....	366

Tamara Stanković, Konceptualizacija žene u rep pesmama na srpskom i engleskom: kognitivnolingvistička analiza.....	381
<u>Nataša Jovović, Interdisciplinarne rodne studije u Crnoj Gori: istorijat i sadašnje stanje .....</u>	<u>399</u>
Marjana Stevanović i Svenka Savić, Rodno osetljiv jezik od perifernog jezičkog pitanja u Jugoslaviji do centralnog interdisciplinarnog u zemljama srpskohrvatskog jezičkog prostora	415
Valentina Bošković Marković, Attitudes of the Student Population Regarding Gender-Sensitive Language Before and After Law on Gender Equality	431
Margareta Bašaragin, Upotreba rodno osetljivog jezika na primeru uputstava za tehničku pripremu rukopisa u institucijama u Srbiji danas	441
Diana Košir, Večjezičnost in narodna zavest kot kvaliteti cerkvenega izobraženca v istri pred prvo svetovno vojno	452
<u>Maša Rolih, Prisotnost prevzetih izrazov iz bhsč jezika v govoru mest slovenske istre.. .....</u>	<u>468</u>
Драгана Путниковић, Однос језика струке и терминолошке језичке политике и планирања на примеру српско-кинеског грађевинског корпуса	480
Gordana Vladislavljević, “Are You Talking to Me?”: Multimodal Semiotic Lens on Linguistic Landscape.....	495
Milica Rodić, Authorial Stance in Social Sciences: A Cross-Disciplinary and Cross-Linguistic Study.....	510

THE UNTRANSLATABLE DEPTH OF *WOODEN SONG*: UNVEILING SLAVIC IDENTITY TRAITS THROUGH POETRY TRANSLATION

The paper presents the results of the research on the translatability of *Drvena pesma* (Eng. *Wooden Song*), written and performed by Đorđe Balašević, appreciated by experts, and included recently in one of the textbooks for primary education in Serbia (Grujić et al. 2021). The research is based on the translation of the key elements of the poem, in which the author retraces the various phases of his life: childhood, boyhood, that of an enamored man and death at the end, through symbolic elements made of wood that represent them, respectively: “дрвени коњић” (wooden rocking horse), “дрвена тамбура” (wooden guitar), “дрвени кревет” (wooden bed) and “дрвени сандук” (wooden coffin). The two stanzas are linked by a refrain about the life and destiny of the tree that these wooden objects are made of. The research is based on the analysis of the translation of the abovementioned elements (and others considered relevant) in the texts in representative languages belonging to the Slavic, Romance and Germanic branch of languages (in alphabetical order): Bulgarian, Czech, French, German, Italian, Polish, Romanian, Russian, Serbian and Ukrainian, in order to mark the difference between the key words related to ‘tree’ (the plant) and ‘wood’ (referring to the material). The lexemic equivalent between the tree as a living element and wood as a material is essential for capturing the profound meaning of the text. The results of the analysis lead to the conclusion that Balašević intuitively perceived his self-declared Slavic identity numerous times (through autobiographical songs, novels, interviews, etc.) and that the profound meaning of the song can be conveyed with less effort only in Slavic languages.

Keywords: translatability, poetry translation, Slavic identity, Balašević.

1. Introduction

The paper presents the results of the research on the translatability of the poem *Drvena pesma*, written and performed by Đorđe Balašević. The poem, highly regarded by experts, was recently included in a primary education textbook in Serbia (Grujić et al. 2021). The study focuses on the translation of key elements within the poem, in which Balašević retraces various phases of his life.

At the outset, an explanation of the motivations behind this research is provided. The premature passing of the singer-songwriter in 2021 prompted a reflection on the broader significance of his contributions. By presenting this paper, it is believed that his legacy would

---

¹ jovana.karanikik@ugd.edu.mk

be even more globally appreciated if his works were better translated and known across cultures and languages. Therefore, this research is focused on the challenges of translatability, particularly because Balašević's poetry is rich in culture-specific terms that reflect significant aspects of his worldview (Asimopoulos 2012).

The poem *Drvena Pesma* was selected as a representative one owing to a few particularities. First of all, it encapsulates some of the most recognizable themes of Balašević's poetry, such as transience of life and nature. It carries a melancholic tone, blending humor and introspective insights, characteristic of Balašević's style. Furthermore, from a traductological point of view, the translation of *Drvena pesma* highlights the challenge of preserving cultural meaning across linguistic borders. It means that the translation of this poem requires particular skill, as is the case with translating poetry or songs with deeply embedded cultural metaphors.

Drvena pesma

Snio sam noćas nikad prežaljenu
stvar - Mog drvenog konjića
Kanap i zvuk točkića
Vrbice zvon ...
Za mnom verni Sančo moj
U pohodu na Nespokoj

Snio sam još i svoju prvu tamburu
Kako, k'o noćna dama
Iz južnog Amsterdama
Iz izloga... mene klinca zavodi
Na smrtne grehe navodi

'Di je to drvo raslo, od kog' je tesana?
Da l' se pod njime neko nekada ljubio?
Otkud u njemu izvor svih mojih
pesama? Da l' je to znao onaj ko ga je
dubio?

'Di je to drvo raslo, vrh kojih bregova?
Da l' nas je ista kiša mlađane zalila?
Ko mu je grane kres'o, mati ga
njegova?
Čija je ruka lišće s jeseni palila...
da znam?

Snio sam, onda, krevet, sav u čipkama
Obesnu igru vatre
Sklopljene šalukatre
Na uzglavlju... ruža u intarziji
Pod kojom smo se mazili

Snio sam sanduk, crni, srebrom
okovan Novembar... izmaglica...
I kvartet dragih lica
Maleni čun... nasred luke pokisle
Da me u večnost otisne

Di je to drvo raslo, spram kojih
vetrova? Da l' je pod njime neko za
nekim žalio? Što ga je grom obiš'o,
mati ga Petrova? Ko je u šake pljun'o,
pa ga strovalio?

Jedina moja mila... što si me budila?
Bio sam tako blizu naličja vremena
Taji se jedno drvo u mojim grudima
Gde li će nešto nići iz toga semena...
da znam?

2. *Drvena pesma (Wooden Song) in the context of Balašević's poetry*

Đorđe Balašević (1953–2021) was a poet, songwriter, singer, actor, and director from Novi Sad. His poetry is characterized by motifs of love, friendship, freedom, transience, life

and death, and current social and political issues (Dražić & Lazić-Konjik 2011). Balašević's poetics is also distinguishable through his use of metaphors, comparisons, and personifications, along with a strong sense of social activism, often reflecting both past and present societal conditions.

“He is skillful with words, adept at translating them into meaning, capturing their essence, and reaching lyrical depths. He knows how to describe, conjure, explain, amuse, ironize, and weave words seamlessly. His poems abound with meticulously polished verses and tightly knit sentences, capable of expressing the most subtle human emotions and the inexorable truths of life – feelings and realities often too complex to articulate” (Dražić & Lazić-Konjik 2011: 517).²

The poem *Drvena pesma*, better known in its song format, was featured on Balašević's album *Naposletku...*, which was released in 1996. This album is known for its emotional depth and mature themes reflecting Đorđe Balašević's evolving perspective on life, love, and society. The title *Naposletku...* translates to *In the End...* or *Ultimately...*, hinting at the reflective nature of the songs. It contains a mix of ballads and songs with more complex narratives, typical of Balašević's work in this period. The album shows his ability to weave humor and melancholia, with a poetic, philosophical undertone. It is one of the later works in Balašević's career, but it remains beloved among his fans.

In the poem the author retraces the various phases of his life: childhood, boyhood, the one of an enamored man and, at the end, death, through the symbolic elements made of wood that represent them respectively: “дрвени коњић” (wooden rocking horse), “дрвена тамбура” (guitar), “дрвени кревет” (wooden bed) and “дрвени сандук” (wooden coffin). The two stanzas are linked by the refrain about the life and destiny of the tree that these wooden objects are made of. Like much of Balašević's work, the lyrics of *Drvena pesma* are rich in symbolism and storytelling. As mentioned above, his unique ability to mix profound emotions with everyday details makes these lyrics resonate with listeners on many levels. The poem contains metaphorical elements and reflections on the fragility and fleeting nature of life, with the “wooden” elements representing mortality. Those elements in the poem (rocking horse, guitar, bed and coffin) are connotative and symbolize something man-made and mortal, contrasting with the eternal or natural of the tree in nature. In an homage article, Radivojević (2021) refers

---

² In Serbian (the original language of the paper): „Балашевић је спретан са речима, зна како да их преведе у смисао, да допре до суштине, да погоди лирску дубину, да опише, дочара, објасни, насмеје, иронише, речима поткачи. Његове песме обилују вешто брушеним стиховима, неретко блиским сентенцијама, способним да изразе најтананија људска осећања и неумољиве животне истине, тешко изрециве.“ (Translated into English by the author of the paper)

to this song as a song where the tree has gone a full metaphysical circle, and to the author as a human-tree.

3. **Translatability of *Wooden Song***

According to the celebrated Italian writer Italo Calvino, translation represents one of the most in-depth forms of reading, and in this case, it reveals key linguistic and cultural nuances (Calvino 1995). As far as the Balašević's poem is concerned, upon first examination, it appears not to contain overtly culture-specific terms³, yet translation reveals core differences between languages, particularly in the representation of "tree" and "wood".

Even from the first reading we can deduce that the structure of the text lies on isotopy, i.e., level of meaning which is established by the recurrence of semes belonging to the same semantic field in a text, which contributes to our interpretation of the theme (Wales 1989, p. 265). The word "drvo" appears either explicitly in the refrain, or implicitly in the other parts of the text: *drveni konjić* – wooden rocking horse; (*drveni*) *krevet* – (wooden) bed; (*drvena*) *tambura* – (wooden) guitar; (*drveni*) *sanduk* – (wooden) coffin.

Isotopy is a valuable tool for identifying deeper patterns in texts. It is often used in structuralist and semiotic analyses to uncover how meaning is built and sustained across a narrative or poetic structure. In this particular case, the lexemic equivalent between the tree as a living element and the wood as the material is essential to capture the profound meaning of the text. It means that the connection between the mortal and immortal lies in this term. In the refrain, Balašević refers explicitly to a tree as a living element, and its parts: branches, or the actions towards him: the leaf burning, the rain upon it and the cutting. Interestingly, in the stanzas there is an overlap of the 'object', as a mortal element, and its living correspondent: Sancho Panza and the real horse, the vivid play on the fire on the bed, the guitar that seduces the author as if it were a woman, and the coffin, the ultimate symbol of death, becomes a boat that takes him into eternity – so the mortal paradoxically becomes immortal.

---

³ The term 'Vrbica' from the first stanza is an exception. It is a culture-specific term referring to the feast of Lazarus Saturday in Eastern Orthodox Christianity.

4. Traductological analysis of *Drvena pesma*

If we try to render these key elements in a few representative languages belonging to the Slavic, Romance and German branch of languages, we obtain the following table.

Serbian (source text)	Дрво1	Дрво 2	Дрвени коњик	Дрвена песма	Дрвени кревет	Дрвени сандук
Macedonian	дрво	дрво	Дрвено коњче	Дрвена песна	Дрвен кревет	Дрвен сандак/ковчег
Bulgarian	дърво	дърво	Дървено конче	Дървена песен	Дървено легло	Дървен ковчег
Russian	дерево	дерево	Деревянный конек	Деревянная песнь	Деревянная кровать	Деревянный гроб
Ukrainian	дерево	дерево	Дерев'яний коник	Дерев'яна пісня	Дерев'яне ліжко	Дерев'яна труна
Czech	dřevo	dřevo	Dřevěný koník	Dřevěná písnička	Dřevěná postel	Dřevěná rakev
Polish	drzewo	drzewo	Drewniany konik	Drewniana piosenka	Drewniane łóżko	Drewniana trumna
Romanian	Сопас	Lemn	Cal de lemn	Цântec de lemn	Pat de lemn	ladă de lemn
French	Arbre	Bois	Cheval en bois	Chanson en bois	Lit en bois	Coffre en bois
Italian	Albero	Legno	Cavallo di legno	Canzone di legno	Letto di legno	Bara di legno
English	Tree	Wood	Wooden horse	Wooden song	Wooden bed	Wooden coffin
German	Baum	Holz	Holzpfers	Holzlied	Holzbett	Holzsarg

The analysis of the translation of the abovementioned key elements of the text into representative languages (in alphabetical order): Bulgarian, Czech, French, German, Italian, Polish, Romanian, Russian, Serbian, Ukrainian has been conducted in order to mark the difference between the key words related to ‘tree’ (‘drvo’ the plant) and ‘wood’ (‘drvo’ referring to the material)⁴. The above comparisons reveal that Slavic languages, unlike Romance or Germanic languages, maintain a closer relationship between “tree” as a natural element and “wood” as a material. This distinction proves critical in preserving the core metaphor of the poem, which juxtaposes life and death through the imagery of wood.

In order to comment on the results of the analysis we also need to take into consideration that Balašević’s songs are notably autoreferential. While his identification in a national terms was disputable at times (Tadić & Đurđević 2017), his belongingness to the Slavic ethnic category was explicitly and implicitly declared in the following songs: *Slovenska* (Ancient North is alone in my veins /And sometimes I don’t know what’s wrong with him /Why

⁴ Acknowledgement of colleagues’ linguistic expertise: Igor Stanojovski – Macedonian, Bulgarian, Russian, Polish, Czech and Ukrainian language, Marija Krsteva – English, Eva Gjorgjievska – French, Vladimir Andonovski – Romanian, Darinka Marolova – German.

is he acting crazy, from happiness he knits sorrow /*My simple Slavic souf*⁵); *Nevernik* (Her father targeted me:/Am I theirs/or not really/*I'm a Slav, white/a lone ranger*⁶) and *Naposletku* (I'll break my guitar/the darkest night is filling it... / A long time now I'm afraid of my own song/it moves in me *the gene of the Danube...*)⁷ (Balašević 2022).

5. Discussion

In the first place, the results of the analysis lead to the confirmation of the initial hypothesis about the unperceivable traits of Slavic identity in Balašević's lyrics. In particular, here we intend to say that even though Balašević self-declared his Slavic identity numerous times (through autobiographical songs, as mentioned above, but as well in his novels, interviews, etc.), he intuitively perceived it too, and the translation of *Wooden Song* confirms this statement.

The chart demonstrates that Slavic languages maintain a closer conceptual and lexical link between the natural element *tree* and its material form *wood*, compared to non-Slavic languages. For instance, while Macedonian, Russian, or Ukrainian treat these terms as extensions of each other, French or Italian emphasize the material transformation by using separate terms (e.g., *arbre* and *bois* in French, *albero* and *legno* in Italian). It has impact on the deeper metaphorical meaning of the poem and can be conveyed with less effort only in Slavic languages. For instance, the symbolic transition from "tree" to "wood" in Balašević's work, where the life cycle of a tree mirrors the phases of human life, is more easily understood in Slavic languages, where the same root word is used. Additionally, it leads to the conclusion that Slavic languages have a different perception of the link between the natural element and its derivate, nature and culture, the living and the inanimate, through the invisible human thread that connects them.

In turn, it also means that Balašević's Slavic identity is reinforced through language in songs like *Drvena pesma*. According to the traductological analysis conducted above, his Slavic identity is harder to convey in translations into non-Slavic languages, where the linguistic and cultural connection between nature and its material derivatives is less intuitive.

Nevertheless, the results of the analysis could be interpreted from other perspectives as well, which concern the following: 1) the philosophical and poetic significance of tree/wood in

---

⁵ Translated by Mikele (other information unavailable). The translation of the poem is available at [<https://lyricstranslate.com/en/slovenska-slavic.html>]

⁶ The translation of this part of the poem is available in Tadić and Đurđević (2017 p. 93)

⁷ Translated by Mikele (other information unavailable). The translation of the poem is available at [<https://lyricstranslate.com/en/slovenska-slavic.html>].

Balašević's poetics, 2) the challenges of translating culture-specific terms, and 3) isotopy as a translation challenge.

(1) As far as the philosophical and poetic significance of tree and wood is concerned, we can further observe how the “wooden” objects in the song – rocking horse, guitar, bed, and coffin – are not a simple metaphor. Instead, they are symbols for transience and transformation: from life (living tree) to inanimate wood (mortality), and, ultimately, to eternity (the tree's metaphysical circle as mentioned by Radivojević 2021). Besides, this song is related to other notable songs of the author that have ‘tree’ as their core element, in such a manner that it can be considered one of the crucial terms in his poetics. Those songs are, in the first place: *Jednom su sadili lipu*, (*Once Upon a Time They Planted a Linden Tree*), released in 1988, *Ne lomite mi bagrenje* (*Don't Break my Locust Trees*), in 1986, and *Divlji badem* (*Wild Almond Tree*), in 1991. In the lyrics of these three songs specifically the tree is not a decorative or accompanying element: it is a symbol of the deepest human emotions. In the first song the two lovers met under its shade, and it is later personified as the ‘secret keeper’. These lyrics have multi-layered significance like most, or even all lyrics, written by Balašević, and it was remembered as a song that refers to the conflict in Kosovo. Nevertheless, the cutting, i.e., the breaking of the personified tree is considered as a great catastrophe and loss, so he rhetorically supplicates the authorities to abstain from their intention to destroy the forest. In the other song, the moments related to the planting and the care for the tree (the burning of the linden leaves) are significant milestones in the author-protagonist's life and a testimony to the transiency of life: the adults who planted the tree, while letting the little neighbor watch that, are all gone in the second stanza. In one of the interviews, Balašević himself states that one of the adults whose name is not mentioned is his father and that the song is clearly autobiographical. One of the most quoted Balašević's verses is part of this song: “He who didn't understand the tree/ Before planting it/ He never did anything/And he will realize once/ That he doesn't know what's shade”⁸. In *Divlji badem*, we find again a brief Bildungsroman transformed into a song. The wild almond tree near the high school testifies to the carefree period and the first love of the author-protagonist. The shared moment of savoring its bitter taste is just implicitly mentioned, but it follows the protagonist throughout his life. At the end, he tastes it again while looking at his unreached and unreachable big love, already married, but always linked to him by that taste. In other songs related to the theme of transiency, such as one of the most famous songs *Neki novi klinici* (*Some New Kids*), released in 1979, a walnut tree was planted on the day when he

---

⁸ Translated by Igor Marić. The translation of the poem is available at [<https://lyricstranslate.com/en/jednom-su-sadili-lipu-once-upon-time-they-planted-linden-tree.html>].

was born and now some other kids are growing up by playing under that tree (grown as well in the meantime as it is described with a “dense crown”). A similar use of the tree Balašević makes in the song *Dodir svile* (Touch of Silk), where the author-protagonist becomes aware of the process of aging, the passing of time and the consequences of that in his poetry and his life. The secret ties to his past are not definite, but they are constructed through “some ancient birch trees”. The ‘tree’ was used as a term for comparison as well. One of the most notable examples is *Čovek sa mesecom u očima* (The Man with the Moon in His Eyes), where the protagonist, a war veteran, is compared to “a poplar split by thunder”.⁹

It is appropriate to mention that wooden objects can also be found in animated form, and with a symbolic function. Some of the most memorable examples are “wooden (rocking) horses (of the merry-go-round) sadly stand in place”¹⁰ since the beloved one is gone in the song *Ringišpil* (*Merry-go-round*).

The ‘tree’ motif has been recognized by the wider public as well. On the occasion of the poet’s death in 2021, a park was dedicated to his oeuvre in Podgorica, Montenegro¹¹. The Park consists of 68 trees, a symbolic number referring to Balašević’s age. The ‘walnut tree’ was symbolically planted on his birthday, 11th of May, alluding to the verse of *Neki novi klinici*.

Taking into account that *Drvena pesma* was released latest in comparison with the other cited songs, we can think of it as a maturation of the ‘tree’ motif in Balašević’s poetics. The same theme of transiency and nostalgia persists, all the significant phases of human life find their place in this text, the motifs of love and passion for music are here as well. At the end, there is a philosophical meaning that extends beyond a simple narration of a life story. Furthermore, the circle of life is extended as well, by “the seed hiding in (his) chests”. In the last verse the author asks rhetorically “Where is something going to sprout up from that seed, I’d like to know...¹²”.

(2) In the light of the challenges of translating culture-specific terms, we could deduce that, while *Drvena pesma* might not seem to contain overtly culture-specific terms at first glance, its complexity lies in the underlying cultural and metaphorical meaning of “wood” and “tree” (as seen in the repeated isotopy of *drvo*). It displays how certain metaphors and symbols

---

⁹ Translated by Igor Marić. The translation of the poem is available at [\[https://lyricstranslate.com/en/%C4%8Dovek-sa-mesecom-u-o%C4%8Dima-man-moon-his-eyes.html\]](https://lyricstranslate.com/en/%C4%8Dovek-sa-mesecom-u-o%C4%8Dima-man-moon-his-eyes.html).

¹⁰ Translated by Didana (other information unavailable). The translation of the poem is available at [\[https://lyricstranslate.com/en/Ringispil-Merry-go-round.html\]](https://lyricstranslate.com/en/Ringispil-Merry-go-round.html).

¹¹ [\[https://www.slobodnaevropa.org/a/park-i-68-sadnica-za-%C4%91or%C4%91a-bala%C5%A1evi%C4%87a-u-podgorici/31250077.html\]](https://www.slobodnaevropa.org/a/park-i-68-sadnica-za-%C4%91or%C4%91a-bala%C5%A1evi%C4%87a-u-podgorici/31250077.html)

¹² Translated by Kadmos (other information unavailable). The translation of the poem is available at [\[https://lyricstranslate.com/en/drvena-pesma-wooden-song.html\]](https://lyricstranslate.com/en/drvena-pesma-wooden-song.html).

are deeply rooted in specific cultural and linguistic contexts. The traductological analysis of *Drvena pesma* confirms once again that translation is not just about finding equivalent words, but about conveying the same symbolic and cultural meanings. In the case of Balašević's work, successful translation may require creative adaptation or annotation to retain the cultural and linguistic depth.

(3) Isotopy is perceived as another type of translation challenge within the present analysis. The repetition of semantic elements like *drvo* – plays a central role in creating coherence and depth in the original poem. The analysis has demonstrated that the repetition of *drvo* (tree/wood) throughout the song is not just a lexical choice, but a thematic and symbolic structure that conveys Balašević's reflections on life, mortality, and the human condition.

6. Conclusion

In conclusion, *Drvena pesma* stands as a testament to Đorđe Balašević's unique ability to intertwine personal reflections with universal themes of life, mortality, and the passage of time. The poem's symbolism, rich with metaphors of wood and tree, demonstrates the delicate balance between the mortal and immortal, the natural and the man-made.

This study illustrates that translating Balašević's work into non-Slavic languages poses significant challenges, particularly due to the nuanced relationship between "tree" and "wood" in the original text. Through a close reading of its translatability, this study highlights the challenge of preserving Balašević's cultural essence, especially when bridging Slavic and non-Slavic languages. Slavic languages, with their closer linguistic connections, offer a more faithful rendering of the poem's deeper meanings, reaffirming Balašević's self-declared Slavic identity.

The analysis also underlines how language and cultural context are integral to fully appreciating the depth of his poetic vision. While translation may not always capture the full impact of the source text, understanding the linguistic and symbolic nuances offers a deeper appreciation of Balašević's legacy, inviting further engagement with his work across linguistic and cultural divides. The poetic structure of *Drvena pesma* is not merely a reflection of personal memory, but a broader meditation on human existence, where the motif of the tree becomes a symbol of continuity, change, and eternal return. Thus, the poem remains not only a basis of Balašević's artistic expression, but also a significant cultural artifact deserving of continued exploration and translation.

References

Titles in Cyrillic

- Лазих-Коњик, &, Дражић, Ј. (2011). Поетска функција војвођанске лексике у песмама Ђорђа Балашевића, у: Вера Васић, Гордана Штрбац (ур.), *Говор Новог Сада. Свеска 2: Морфосинтаксичке, лексичке и прагматичке особине*, Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за српски језик, 2011, 515–526.
- Грујић, Г., Соколовић Игњачевић, М., Кесић С. & Лековић, Б. (2021). *Музичка култура. Уџбеник за 8. разред основне школе*. Klett

Titles in Latin

- Asimopoulos P. (2012). Multijezični mozaik u stihovima Đorđe Balaševića. *Holon*, 2 (3): 44–93
- Calvino, I. (1945). Tradurre è il vero modo di leggere un testo. *Saggi 1945*, 85, 1825–310.
- Radivojević M. (2021). U hodnicima kolektivnog ili kako je Balaševića ušao u gene. In: *Buro*, [<https://buro247.rs/kultura/kultura-stav/u-hodnicima-kolektivnog-ili-kako-je-Balašević-usao-u-gene/>] [22. februar 2021]
- Tadić, V., & Đurđević, G. (2017). Don't break my locust trees: Conceptions of history and politics in Đorđe Balašević's songs. *Pannoniana*, 1(2), 85–103.
- Wales, K. (1989). *A Dictionary of Stylistics*. London: Longman.

**НЕПРЕВОДИВА ДУБИНА „ДРВЕНЕ ПЕСМЕ“: ИСТРАЖИВАЊЕ
СЛОВЕНСКОГ ИДЕНТИТЕТА КРОЗ ПРЕВОЂЕЊЕ ПОЕЗИЈЕ
JOVANA KARANIKIJK JOSIMOVSKA, FACULTY OF PHILOLOGY, GOCE
DELCEV UNIVERSITY, STIP, NORTH MACEDONIA**

Резиме

Рад претставља резултате истраживања о преводивости песме *Дрвена песма*, коју је написао и извео Ђорђе Балашевић, а која је цењена међу стручњацима и недавно увршћена у уџбеник за основне школе у Србији (Грујић et al.). Истраживање се фокусира на превођење кључних елемената песме, у којој аутор симболично описује различите фазе свог живота: детињство, младост, заљубљеност и смрт. Ове фазе представљају симболични предмети од дрвета: „дрвени коњић“, „дрвена тамбура“, „дрвени кревет“ и „дрвени сандук“. Две строфе песме повезује рефрен који говори о животу и судбини дрвета од којег су направљени ови предмети. Истраживање се заснива на анализи превода ових елемената (и других релевантних) на језике из словенске, романске и германске групе језика, и то: бугарски, чешки, француски, немачки, италијански, пољски, румунски, руски, српски и украјински. Циљ анализе је да се укаже на разлике између речи које означавају „дрво“ као биљку и „дрво“ као материјал. Ова разлика је кључна за преношење дубоког значења текста, које се најлакше може пренети управо на словенске језике. Резултати анализе показују да је Балашевић и интуитивно изражавао свој словенски идентитет, као и кроз аутобиографске песме, романе и интервјуе.

Кључне речи: преводивост, превођење поезије, словенски идентитет, Балашевић.